

waan ei täytä tällä maalla
taito pääätä piendä, suurta.

Niin kuin moni muilda mailda
tuopi tänne tiedot wäärät,
niimbä tuhma tunnotoina
ajatuksen asioissa
enendääpi erhetystä.

Mies on hyvän hyljätessä
alhaisena arwossansa,
sitte syystä sitehessä
niin kuin koira kahleissansa.

Se wiepi viimein turmioon,
kuin waino saapi wallan,
on syndi, syynä tuomioon,
ja tuopi tunnon hallan.

Koskas tahdot koetella
keinoakin kerjäläisen,
pane paino wetäjälle,
istu itse kuorman päälle,
ruoki ruoskalla hewoista.

Laiska-lallun lapsinensa
nälkä sitte näännyttää,

koska hellän hewoisensa
wäen suotta wäsyttää.

Moni tuhma tunnotoina,
leiwän tähden lewotoina
kuorman painot paisuttaa,
hewon hengen hukuttaa.

Ilkeä on itku hölmön,
muinen julman juhdaansa,
köyhänä nyt köyry-seljän,
joka hengen hewoiselta
runnellen ja ruostimalla,
kolhimalla päätä kohden
otti oudolla tawalla.

Ruoka niukka, piiska pittä,
kengä kehno, kuorma raskas
hukuttawat sekä huonon
että hywängin hewoisen.

Rauhea on katseldawa
hepo ruostan rupulisfa,
josta vielä wiimeiseldä
tarttuwa on tunnon tauti
ruostialle rupuliksi.

Suojan suondo-kappaleita,
 armon kautta kaswaneita
 raaka hengi raatelee,
 hyvän-suondo suojelee.

Mutuaalla armas rinda
 ombi muille olennoille;
 hirviäksi käypi hinda
 työstä tuskan tuottajolle.

Tuhma, joka tunnustaapi
 Jumalansa julkisesti,
 waan on wailla hartautta,
 hellä hengesä hywyden.

Tiellä kohden koto-maata
 awarassa autuudessa
 uskon tähden ulkonaisen
 ombi riita aiwan rietas,
 niin kuin ei nyt elämässä
 ehdittäisi eri-teitä
 suuren kaupungin kaduille.

Uskon tähden useasti
 toinen toista masendaa,
 oman opin sokeasti
 siis jo siinä alendaa;
 sillä sielun hartautta,
 rauhallista rakkautta

usko wahya waikuttaa,
oppi paras paisuttaa.

Ilman indoa hywyhden,
paitfi pyyhndää pyhyhden
ombi usko uupuneena,
walistuskin waipuneena.

Kumartain ja kullau kautta
suosion saa ostamalla,
mutta miehen arwon aina
ainoasti ansiolla.

Kyllä konnan konkutukset
aiwan pian arwataan,
rewon retket, juonitukset
tawoistansa tarkataan.

Elon unden uskojalda,
taikka toisen toivojalda
taudin nuolet taitetaan,
kuolon woima voitetaan.

Tunnota on tuhmuudessa
pesä juonilla pahoilla
niin kuin pedon penikoilla
kondu korwessa sywässä.

Baha rakastaa pahuutta,
niin kuin karhu kämmendänsä
itse talwella imeepi.

Keuhno mies on keinotoina
 pääsemätä puutoksesta
 niin kuin lapsi langenneena
 nousemata, jos ei nosta.

Ušioita ajettaisfa
 oma tundo tuomitkon,
 oikeutta osottaisfa
 waino kaikki waijukon.

Syvä lapsi lauhkeangin
 neuwon älyää äkisti,
 waan ei paha pauhatengan,
 jos ei paita pamahtele.

Lindu siwin liehutellen
 nopea on nousemaan,
 miehen alku ajatellen
 kunniahan kulkemaan.

Köyhyyss ombi kiiwa hiekka,
 jossa onnen pieni pyörä
 käypi hiljaa ja hi taasti.

Tauti tuoyi sanan siitä,
 että kuolo kulkewainen,
 wanha waeldaa perässä.

Kuningas on kungin turwa,
 kiiin turwa Kuningaalle
 waldakunnassa wapaassa.

Raskas ombi kufin kuorma,
 mutta muita raskahambi
 ombi ruunu Ruhtinaalla.

Onnen maja ombi auki,
 wara walmis jokaiselle
 ehtiwäiselle eloonsa.
 Katsos, kuinga luonnon Luoja
 suonut on jo syndywälle
 äidin rindahan rawinnon.

Himo ombi hiton hiili:
 tulifena turmelempi,
 saastuttaapi sammuneena.

Himo hellä heränneenä
 pahennusta paisuttaa,
 wahingoita waiuttaa,
 samaten kuin syndyneenä
 myrsky merta kuohuttaa,
 laivat wahwat waiwuttaa.

Kotka siwin sirtywäinen
 pilwiäkin piirtelempi,
 waan ei woita ajatusta
 kokemassa korkealle.

Halpa ombi hakiassa
 onni toisen turwan alla,
 mutta arwongin alainen

aina ansio omainen.

Hyvä onnen hevoisella
 ombi ainakin ajella,
 mutta pian pudottaapi
 ratsastajan rauniohon.

Onni kaunis katsannolda,
 leho-silmä leikitessä,
 kiivahasti kiukutellen
 muotonsaikin mustendaapi.

Kuin on kuolo elon määrä,
 mutta meno vielä wäärä,
 kerran muutto muistetaan,
 tufalaksi tunnetaan.

Ei-se ole vielä wiisas,
 joka luopuu Luojastansa
 miehen mielä noudatellen;
 se on herran hyljänneenä
 palwelewa palkollista.

Mies itse innolla kyndämässä kestäin,
 puutokset pahimmat elämästä estäin,
 periwä on pellolda runsasta ruokaa,
 jota waiilla joutilas huolella huokaa.

Herra on hengelle herättänyt tunnon,
 fallinnut sielulle käsittäwän tunnon,

alahalla estävän alkua waiwaan,
ylähällä tietävän turwan ja taiwaan.

Beljeni! elämä esymätä wietä,
tallailten tuskangin tappuraisista tietä;
sillä hyvä sielunsa surmasta sulkee,
kunnialla maailman läpitse kulkee.

Nuorelle, wanhalle wapaus on woitto
armas kuin auringon korkeewa koitto;
wapauden waiheilla walistus loistaa,
pimeyden warjoja warahin poistaa.

Rahta kaikki kansakunda
hartahasti haluaapi:
rikkautta riemuksensa,
iän iloisen pituutta.

Rikkaus ja liika riista
eiwät onnea enennä;
tawarassa tarpeheksi
on jo onnemme wakuutus;
samaten kuin wirta suuri
joki janon jähdyttääpi.

Sywä, että kaikki kansat
tundisawat onnen tuulen,
jota wiirit wiisauden
osoittawat oikeasti.

Kaikki, kuin on maasta luotu,
 maaksi jälle muutetaan,
 elämästä ero suotu
 kuolemaksi kutsutaan.

Turbin täällä tuskaksemme
 kuolemanin kuvaillaan;
 sillä se on onneksemme
 uni, johon uuvutaan.
 Katso, kalma näändäväinen
 ihmiselle ilmestyy,
 koska veri wieryväinen
 jäsenisfä jähmistyy.

Tuskan täällä tunteväinen,
 kuolemaangin kulkewainen!
 älä huoli huokaella,
 waiwan tähden walitella;
 kipu liika lieviää,
 lepo terran tertiää.

Tuonelaan on tulewainen,
 kuolewainen kufin luotu,
 mutta itse ihmis-parka
 huolella on hukkuwainen,
 jos ei joudu toiwon tähti
 loistamahan lohduitusta.

Ohkä miehen meikäläisen
 arwo luullaan alhaiseksi,

kuitengin hän kuolbuansa
 elämähän ennättääpi
 suuri-sukuisen edellä,
 koska soivat kuollin-kellot
 vähän warhemmin hänelle.

Kurja, niin kuin häijy haukka,
 ristittynä moni raukka
 ombi pakanaa pahempi,
 aina arvossa alemmi.

Kirkas ombi Kristin oppi
 niin kuin armas auringoinen,
 ehkä pilwet epä-luulon
 hämmendävät hämärällä
 lohdullista loistettansa.

Eivä ole Kristin oppi
 saanut siellä siitusta,
 kussa sula hyvän-suondo
 pois on syndisen powesta.

Ehdolla samoan elämän tiellä
 ei hyvä keldäkän hyötyä tiellä,
 waan soisi lahjaksi kullekin lauman,
 onnesta ofansa, aitan ja auman,
 kanalle sukat ja kufolle kengät,
 että ne estävät tuulengin lengät.

Kynttilöitä ombi kyllä,
 maassa miehiä kosolda,
 waan ei warsin joka päässä
 vielä waikuta walistus.

Salwattaisfa salaisuutta
 mieli ombi oiwa luku,
 kowa konnan tiirikalle.

Säpiä on koko häijy,
 jot' ei juostengan jätellä,
 waan se ombi niin kuin warjo
 aina siirtyvän siwulla.

Kyllä wiina wiimeiseldä
 miehen mielä käännellessä
 wahingoa waikuttaapi,
 wiepi wiljangin mukaansa.

Dikea on uskon oppi,
 joka herättää hywyhtä,
 rawitsepi rakkautta
 wendolaiistengin wälillä.

Herran armo ombi aina
 runsas ilman ruiikutusta,
 anomusta onnen orjan;
 siis on syytä syndisellä
 olla kiini kiitoksessa,
 waan ei suotta waikeroita.

Synnin suota sotkettaisfa
 elon mettä etsitään,
 mutta kuolon kolkuttaisfa
 myrkkä kerran keksitään.

Waikaa on wainon luondo,
 jolla tundo turmellaan,
 mutta sula hyvän-suondo
 sielufamme siunataan.

Kotokin on kyllä hyvä
 Puojan töitä lausuttaa,
 mutta kirkko paikka pyhä
 kiitos-wirttä weisattaa.

Niin kuin nyt auringo aamulla koittaa,
 syngään sumungin walolla woittaa,
 niimbä jo toiwokin totinen loistaa,
 tuskaisen hämärän tunnofta poistaa.

Paitfi palkan tarkoitufta
 työ on täyte hyvän tahdon,
 uskon hyötyinen hedelmä;
 fiitä fiite Herran armo
 meille autuuden awaapi.

Wasta konnan oma waiwa
 weden filmästä wetääpi;
 wesi wuotaa puungin päästä,
 kuin on tuoreena tulefsa.

Kuollehesta ombi kungin
 huoli sitä huokeampi,
 mairwatoina mainajasta,
 jota perindö parempi.

Tuuli tulen sammuttaapi
 pian pienessä päreesä,
 halu halpa hasun luona
 järjen hellän jähdyttääpi.

Wasten miellä waadittuna
 nainen miehen naimiseen
 on kuin kissa kiskottuna
 koiran kanssa kahleeseen.

Mwiota aljettaisfa
 formus ombi sopiwainen
 merkki suosion suloisen;
 sillä se on paitsi päättä
 niin kuin ilo ihanainen
 parikunnilla parailla.

Ukon ilma, niin kuin uuni,
 warsin kowin waristaapi,
 mutta muuttuupi wiluksi
 saadun satehen perästä,
 niimbä kyllä kylmeneepi
 monen raukan rakkaustin
 häiden juotua jalosti.

Marilla on naimisessa
 rakkautta rahan tähden,
 waan ei waristu powessa,
 eikä syty sydämessä.

Kyllä keppi-kärjäläinen
 almun ainakin tapaapi;
 kerjäläistä kepitöinä,
 jota häpy hämmendääpi,
 nälkä näännyttää enemmän.

Kuingas wäärin kuljettaisfa
 synnin säällä syngeällä
 onnen portti osataan?
 oweakin osattaisfa
 pieleksiä pimeällä
 taksin käsin kahmitaan.

Työläs ombi owen löytö
 herkeästi heränneelle
 majan syngään sisällä,
 niimbä tainne taiwahangin
 owi olla aina outo
 synnin hourassa syleillen.

Joka julma joutawasti
 täällä tähden huwitukseen
 tiusan, surman surkeutta
 puojan luoduille lisääpi,

pestattuna perkeleellä
on se sielunsa häväistys.

Miin kuin valo warkahalle
walistus on waara sille,
joka hyvän hyljänneenä
epä-luuloista elääpi.

Tundo tuhma ylpeällä
rinnan kyllä riehuuttaa,
samaten kuin hengi hellä
rakon paljo paisuttaa.

Muistota on oppiwalla
työläs työnsä huojuendaa,
niin kuin wettä wuotawalla
astialla ammuendaa.

Mies, joka mieletä oppia ongii,
wettä se seulalla ammuendaa;
waan jos hän peltoa toimella tongii,
ainakin huolensa huojuendaa.

Siwa ombi miehen onni
ostettuna omin woimin
Suojan armahan awulla;
hellä, heikko pesä-poika
toisen siipein suojuksien
alla ahtaasti elääpi.

Missä ovat miehet oivat,
 jotka työtä tehdä voivat,
 siellä pelto pehmiää,
 josta leipä leviää.

Ihmis-parka ilman alla
 alahalla!
 kostas kuljet kuolemaan,
 ehdi elo tuonelaassa
 tulemassa
 toivon kautta tundemaan.

Myöskin tuopi tuhma kirja
 wiisauden wirtistystä,
 samaten kuin saawutettu
 fonda laihoa lisääpi.

Pettäjä jo peloittaapi,
 waras waiuttaa wahingon,
 lurjus suurin lurjukista
 ombi wasta wala-patto.

Mina awun andajalla
 armahalla
 tahto hyvä tarwitaan;
 rahtu hengen hartautta,
 rakkautta
 siihen vielä waaditaan.

Kussa kulin Pääkäristä
 luonnon käskyn käsittää,
 siellä kyllä kärsimistä
 woipi woide lievitää;
 muutoin ruumis muutetaan,
 laudallensa laitetaan.

Moni täällä toisen tähden
 ombi kärsinyt kovuutta;
 koska jalka kombastuupi,
 siitä saapi moniasti
 nenä nykerö wahingon.

Täydellinen ombi täällä
 miehen oppi mielestänsä,
 kuin ei voi sen waihlisuutta
 alla hattunsa hawaita.

Enin, ehkä oudollainen
 neuwo niillä kestää,
 joilla järki puuttuwainen
 tiedon työnsä estää.

Se on jalo johtajaksi,
 warma sielun wartiaksi,
 joka huolet huojendaa,
 paatuneengin parandaa.

Mies on töistä tunnettawa,
 waan ei puolingan puheesta,

waimo wasta armattawa
hyvän kangahan kuteesta.

Pilwi-sää ja päivän paiste
wuoroilewat joka wuosi,
ilo, murhe ihmisellä
muuttelewat muotoansa.

Pilwi päivän pimittääpi,
murhe muodon mustendaa,
siksi että ennättääpi
aika huolen huojustaa.

Se kuin saisi käsitellä
tiedot vielä tiettävästä,
sillä ensin elämässä
olis' opin tawaroita.

Kusfa kiene kunnialla
asundoa alahalla,
jos ei itse ihmis-parka
häpiälle ole arka.

Elämähän ehtiesä
lapsi raukka rasittaaapi
äitiänsä ahkyväistä,
ylpeys ja ylen-katse,
saaden synny tyhmyydestä,
keikahawat keweästi
ylös siittäjän siwulle.

Ylpeys on yldyneenä
 rietas tyllä rikkahalla,
 aivan ilkeä isolla,
 ilkeämbi ihmisellä,
 vielä mailla wiisautta,
 on se kuitengin opissa.

Olen suotta ylpeileypi
 sekä suuri että pieni;
 sillä maassa mätäneypi
 sekä honga että sieni.

Kurja, kuin on ratsastaisa
 heitettyä hewoiselle
 walda suuri suitskitoina,
 kurjembi, kuin miehen mieli
 ombi orjana himonsa.

Simot tuovat hämmennystä
 ilkeyttä ihmiselle,
 totisesti niin kuin tuulet
 sekoittawat veden selwän.

Wihan höyry wiipywäinen
 peitteleypi tunnon peilin,
 että kohta katoaapi
 kuwa kaunis kohtuudesta.

Eivä ole oppinetta
 täydellistä tällä maalla;

jolla vielä joutavasti
 ombi siitä oma luulo,
 sillä on jo opin puutos,
 tarve taidon asioissa.

Maasta nauris navallansa
 kasvun kannalle wetääpi,
 työllä perhe pelloldansa
 leivän pöydälle lisääpi.

Toisen toista paneitellen
 arvo aldis annetaan,
 haukkumista harjoitellen
 toiran tapa tunnetaan.

Vapaus vakava alkua on uuden
 onnen ja riemusta osallisuuden;
 siitä nyt sinattu valistus alkaa
 johdattamahan jo mielsä ja jalkaa.

Suomea suojaan,
 vaaroista varjellen
 tarve on turvata miekkahan tuimaan,
 waatia wainojat weressä uimaan.

Varjohon arkana armonsä sulkee
 solia paeten paikastaan,
 perälle peilissä kuvakin sulkee,
 kuin sitä siirtyen katsellaan.